

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Републичка агенција за просторно планирање и урбанизам Србије

ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СЛИВА АКУМУЛАЦИЈЕ „СЕЛОВА“

РАНИ ЈАВНИ УВИД

Ниш, Београд, децембар, 2025. године

САДРЖАЈ

УВОД	 3
1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА.....	4
2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА	6
2.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године.....	6
2.2. Водопривредна основа Републике Србије.....	7
2.3. Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа.....	8
2.4. Регионални просторни план за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа	8
2.5. Просторни план подручја посебне намене Националног парка Копаоник	8
2.6. Стратегија о управљању водама на територији Републике Србије до 2034. године	9
3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА.....	9
4. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА	17
5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА	17
5.1. Брана и акумулација „Селова”	17
5.2. Планирана намена простора и зоне санитарне заштите.....	18
6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	21

УВОД

Приступа се изради измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Селова” („Службени гласник РС”, број 11/15 – у даљем тексту: измене и допуне Просторног плана) на основу Одлуке о изради измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Селова” („Службени гласник РС”, број 103/2025) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Селова” на животну средину („Службени гласник РС”, број 66/25).

Измене и допуне Просторног плана ће се израђивати у складу са принципима уређења и коришћења простора утврђеним Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др.закон, 9/20, 52/21 и 62/23), као и са принципима управљања водама утврђеним чланом 25. Закона о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/2018 и 95/2018-др. закон), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС, 14/16, 78/18, 95/18 - др.закон, 95/2018- др.закон и 94/2024- др.закон), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 94/2024), Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 32/19 и 47/2025) и другим законима Републике Србије којима се дефинишу и одређују услови, начин и садржај израде планске, развојне и техничке документације. Просторни план ће бити израђен применом интегралног приступа, заснован на начелима одрживог развоја и принципима рационалног, оптималног и одрживог коришћења водних и других ресурса. Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Изменама и допунама Просторног плана створиће се плански основ за организацију, коришћење, уређење и заштиту планског подручја уз обезбеђење услова за: планско коришћење изворишта водоснабдевања „Селова”; утврђивање локације депоније за одлагање материјала добијеног чишћењем басена будуће акумулације; дефинисање трасе сервисне саобраћајнице око будуће акумулације; антиерозионо уређење слива; разматрање потенцијално додатног преливног објекта за евакуацију вишка великих вода. Измене и допуне Просторног плана потребно је урадити услед објективних разлога који су настали као резултат новог премера прве зоне заштите изворишта и измене техничке документације.

Измене и допуне Просторног плана ће садржати елементе детаљне регулације, што ће омогућити његово директно спровођење, у складу са законом. За потребе израде ових измена и допуна Просторног плана и техничке документације (пројекти експроприације, депоније и сервисног пута), ЈВП „Србијаводе“ је реализовала геодетско снимање простора у обухвату целе зоне I акумулације и делова зоне II методом даљинске детекције – аерофото и ЛИДАР ласерско снимање.

Поред наведене документације измене и допуне Просторног плана ће бити засноване и на другој релевантној планској, студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији. Овим изменама и допунама Просторног плана посебно ће се анализирати однос планираних објеката (брана и акумулација) према окружењу и животној средини, са акцентом на мере заштите акумулације. У складу са Законом о водама, као и чињеницом да је током 2008. године усвојен нови правилник о одређивању зона санитарне заштите изворишта која се користе или ће се користити за водоснабдевање („Сл. Гл. РС”, број 92/08.), овим изменама и допунама Просторног плана ће се утврдити предлог зона санитарне заштите изворишта и мера заштите акумулације у складу са одредбама важеће легислативе и затечених услова на подручју.

Основни разлог за израду и доношење измена и допуна Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области водопривредне инфраструктуре на принципима одрживог развоја.

Концепцијом планирања, коришћења и уређења простора дефинисаће се планска решења са циљем обезбеђења коришћења вода и заштите од вода. Приоритет ће бити реализација система акумулације „Селова” са пратећом инфраструктуром, у циљу трајног решавања проблема несташице воде, пре свега у градовима Нишу и Прокупљу и општинама Куршумлија, Житорађа, Меровина и Блаце, укључујући и растуће потребе привреде за водом.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

Оквирна граница измена и допуна Просторног плана обухвата делове територија општина Куршумлија и Брус и то:

1) на територији општине Куршумлија целе катастарске општине Певаштица, Магово, Мерћез, Пачарађа, Љутово, Парада, Пардусе, Луково, Мрче, Трећак, Жалица, Бабица, Сеоце, Мијачић, Трешњица, Жељова, Калиманце, Требиње, Растелица, Игриште, Селова, Штава, Жуч, Влахиња, Перуника, Данковиће, Доња Микуљана и Сагоњево;

2) на територији општине Брус целе катастарске општине Доње Левиће, Горње Левиће, Судимља, Ђерекари, Чокотар, Иричићи, Бело Поље, Радуње, Ковизла, Батоте, Жарево, Шошиће, Кнежево, Брзеће, Равниште, Бозољин, Блажево, Градац, Домишевина, Боранци, Витоше, Радманово и Гочманци.

Конечна граница обухвата измена и допуна Просторног плана биће утврђена Нацртом измена и допуна Просторног плана.

Табела 1. Административна подела, површине КО и број становника на подручју измена и допуна Просторног плана

Управни округ	Општина	Насељено место	Катастарска општина	Површина (km ²)	Број становника (2022)
Расински	Брус	Батоте	Батоте	45,97	243
		Бело Поље	Бело Поље	3,2	17
		Блажево	Блажево	6,17	83
		Бозољин	Бозољин	8,3	46
		Боранци	Боранци	11,8	25
		Брзеће	Брзеће	26,07	213
		Витоше	Витоше	9,5	28
		Горње Левиће	Горње Левиће	14,65	70
		Градац	Градац	5,64	79
		Домишевина	Домишевина	4,32	40
		Доње Левиће	Доње Левиће	6,62	46
		Ђерекари	Ђерекари	2,37	10
		Жарево	Жарево	14,79	43
		Иричићи	Иричићи	4,47	19
		Кнежево	Кнежево	3,48	34
		Ковизла	Ковизла	6,34	24
		део насеља Ливађе	Гочманци	3,46	91
		Равниште	Равниште	9,58	59
		Радманово	Радманово	7,26	108
		Радуње	Радуње	6,76	43
		Судимља	Судимља	6,77	18
		Чокотар	Чокотар	2,67	15
		Шошиће	Шошиће	14,16	37
Топлички	Куршумлија	Бабица	Бабица	15,17	26
		Влахиња	Влахиња	13,63	29
		Данковиће	Данковиће	13,71	130
		Доња Микуљана	Доња Микуљана	1,68	85
		Жалица	Жалица	5,21	1
		Жуч	Жуч	10,14	125
		Игриште	Игриште	20,71	15
		Луково	Луково	25,54	198

		Љутова	Љутова	7,13	2
		Магово	Магово	6,05	6
		Мерћез	Мерћез	5,28	7
		Мрче	Мрче	12,56	32
		Парада	Парада	10,46	1
		Пардусе			
		Пачарађа	Пачарађа	8,6	17
		Певаштица	Певаштица	6,12	13
		Перуника	Перуника	8,28	18
		Растелица	Растелица	12,77	5
		Селова	Селова	10,69	25
		Сеоце	Сеоце	17,55	17
		Калиманце			
		Требиње	Требиње	17,85	15
		Трећак	Трећак	9,37	29
		Штава	Штава	30,39	58
		Жељова			
		Трешњица			
		Мијачић			
Измене и допуне Просторног плана				493,24	2245

Извор: Закон о територијалној организацији Републике Србије, „Службени гласник РС”, број 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20 – др. закон.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", број 88/10 - у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Као стратешки развојни документ, ППРС припремљен је за временски период до 2021. године. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације Селова (у даљем тексту: ППППН Селова) је у ППРС сврстан у приоритетне планове за израду (поглавље VII „Ка остварењу плана“). Кроз поглавље 2.2. „Еколошка повезаност, уређеност и одрживост“ (III-2) говори се о јужној Србији као целини која има највеће просторно развојне проблеме (заостала привредна структура, гашење највећег броја привредних јединица, енормни социјални проблеми, проблеми граничног појаса и др.) па захтева највеће интервенције и подршку Републике. Подручје које је обухваћено ППППН Селова спада у неразвијена подручја. ППППН Селова су обухваћени делови територија општина Куршумлија и Брус, које припадају групи демографски крајње угрожених подручја (поглавље (V-2) „Становништво, насеља и социјални развој“; Као структурни тип 3 руралног подручја Србије, која по карактеристикама јесу хетерогена рурална подручја, али је њихова заједничка карактеристика да су то периферна подручја у рубним регионима и областима Републике Србије. Карактерише их још и изразито ниска густина насељености (општина Куршумлија до 50ст/km2, Брус до 100ст/km2), неповољна старосна и образовна структура становништва, слаба инфраструктурна опремљеност; највиша стопа руралног сиромаштва и укупна незапосленост; привредне гране усмерене ка коришћењу природних ресурса; пољопривреда разорена неповољним географским и структурним карактеристикама и урбаним развојем; слаби услови за пољопривредну производњу. Део подручја ППППН Селова припада високопланинским подручјима Републике, са стратешким приоритетом: развој туристичког центра Копаоник, туристичке, саобраћајне и техничке инфраструктуре, интегрисање понуде са подпланинским селима; унапређење пољопривреде и

других комплементарних активности и др. Посебну пажњу треба посветити развоју и могућностима примене алтернативних извора енергије (биомаса, биогаз, МХЕ, геотермална и енергија сунца и ветра). У области развоја водопривредне инфраструктуре до 2014. године један од основних циљева је стављање у функцију акумулације Селова. У делу ППРС који се односи на одрживи развој економије, транспорта и инфраструктуре (V-3), поглавље 3.3.5. „Водопривреда и водопривредна инфраструктура“, је дата оптимизација интегралних водопривредних система на јединственом водопривредном простору Републике Србије и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника простора. Од 18 регионалних система за снабдевање насеља водом највишег квалитета, Селова припада Доње-јужноморавском регионалном систему и Јужноморавском речном систему. Приоритетно је водоснабдевање из изворишта површинских вода, уз обавезу примене одговарајућих мера заштите. Дугорочни програмски циљ је враћање квалитета површинских вода у захтеване класе квалитета (I, IIa и IIb класа). Развој туризма усмерен је развојем кластера средишња и западна Србија, примарно туристичке дестинације Копаоник (кроз целогодишњу понуду), односно кроз развој секундарних туристичких простора. Подручје припада квалитетној животној средини претежно под воћњацима, виноградима, ливадама, пашњацима и шумама. Стратешки приоритет је побољшање квалитета површинских и подземних вода, реализација ППОВ у насељима са највећим утицајима на изворишта, као и обезбеђење рационалног коришћења воде увођењем нових технологија и рецикулације. У области заштите природних добара, посебан значај дат је заштити планинских подручја (НП Копаоник), заједно са заштитом изворишта и водотокова прве категорије.

2.2. Водопривредна основа Републике Србије

Водопривредна основа Републике Србије („Службени гласник РС“, 11/02) (у даљем тексту ВОС) је основни документ којим се утврђује стратегија коришћења вода, заштите вода и заштите од вода на територији Републике Србије, као јединственог водопривредног простора. Основни стратешки циљ ВОС је: „одржавање и развој водног режима којим се обезбеђују најповољнија и најцелисходнија техничка, економска и еколошка решења за јединствено управљање водама, заштиту од штетног дејства вода, заштиту вода и коришћење вода“. Основни задатак ВОС је да обезбеди остваривање наведеног основног стратешког циља, водећи рачуна о конфликтима појединих водопривредних области и грана и захтевима осталих корисника простора.

Акумулација „Селова“ у изградњи, на Топлици, је део Доње-јужноморавског регионалног система – Топлички подсистем. Овај систем обухвата слив Јужне Мораве низводно од Грделичке клисуре. Изворишта висококвалитетне воде налазе се углавном по ободу овог подручја, док су највећи потрошачки центри у средишњем делу, у долинама већих река.

Окосницу Топличког подсистема чини акумулација „Селова“. Из ње се обезбеђују потребне количине вода за водоснабдевање насеља у општинама: Курушумлија, Блаце, Прокупље, Житорађа, Мeroшина и Дољевац, као и део потреба за висококвалитетном водом насеља на територији Града Ниша. Треба истаћи да су услови за заштиту квалитета вода реке Топлице и употреба истих од осталих корисника веома отежане због малих протицаја у доба маловођа, па је поред коришћења акумулације за оплемењивање малих вода, потребно предузети све додатне расположиве мере како би се протицаји у реци, у доба маловођа, повећали. У овом циљу дата су и одређена алтернативна решења за водоснабдевање насеља у неким од наведених општина (Мерошина, Дољевац и Ниш).

Према ВОС, прогнозиране су укупне потребе за водом (високо квалитетне воде за домаћинства и индустрију) до 2021. године. Оне за општине чији су делови територије обухваћени Просторним планом износе: Куршумлија (8,3 x 106 m³/год) и Брус (4,0 x 106 m³/год).

Дефинисан је обим потребних антиерозионих радова у сливу акумулације „Селова“ који обухватају око 30.078 m³ грађевинских и око 3.514 ha биолошких радова.

2.3. Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа

Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, који је утврђен Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа („Службени гласник РС”, број 1/13), има површину која обухвата 7717 km², од чега је у обухвату Просторног плана 268,89 km² (3,48%) (на делу територије општине Куршумлија), за који су релевантне следеће његове одредбе: Вишенаменска акумулација Селова се гради од 1986. године на реци Топлици код истоименог села, на 17 km од Куршумлије ка Брзећу. Према пројекту, будуће језеро ће се простирати на 280 хектара површине, са запремином око 70,5 милиона m³ воде, и дужине око 12,5 километара. Висина бране износиће 70,50 метара. Из језера ће истицати 2.611 l/s питке воде, од чега ће се ка Нишу дистрибуирати 1.634 l/s, Прокупљу 401, Куршумлији 273, Блацу 133, Меровини 100 и Житораји 70 l/s. Поред водоснабдевања, намена акумулације је и одбрана од поплава, оплемењивање малих вода, задржавање наноса, производња електричне енергије, наводњавање пољопривредног земљишта, развој рибарства и туризма; Као приоритети издвајају се: стављање у функцију акумулације Селова; ППВ: Селова.

2.4. Регионални просторни план за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа

Регионални просторни план за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа који је утврђен Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС”, број 39/14), има површину 11 559 km², од чега је у обухвату Просторног плана 224,35 km² (1,94 %), (на делу територије општине Брус), за који су релевантне следеће његове одредбе: планиран је развој Расинско-поморавског регионалног система за снабдевање водом и Западноморавског регионалног система коришћења, уређења и заштите речних вода што опредељује коришћење, заштиту вода и заштиту од вода и ширење водопривредне инфраструктуре Расинског система ка Параћину; стратешки приоритет је побољшање квалитета површинских и подземних вода, реализација ППОВ у насељима са највећим утицајима на изворишта, обезбеђење рационалног коришћења воде у индустрији и енергетици увођењем нових технологија и рецикулације.

2.5. Просторни план подручја посебне намене Националног парка Копаоник

Просторни план подручја посебне намене Националног парка Копаоник („Службени гласник РС”, 89/16 и 81/23) је простор посебних природних и туристичких вредности од националног значаја. Обухвата око 10,32% територије овог Просторног плана, или око 51 km² (на деловима територије општине Брус, КО: Бозољин, Равниште, Кнежево, Брзеће и Гочманци). Дефинисане су зоне са режимима заштите I, II и III степена Националног парка, као и зоне од интереса за развој туристичко-рекреативних активности, тако да први степен заштите чине природни резервати, споменици природе и непокретна културна добра; други степен заштите чине зоне пределих целина, станиште природних реткости, остале природне вредности и непокретна културна добра; трећи степен заштите чине све остале површине Националног парка Копаоник ван утврђених основних површина у првом и другом степену заштите. Остале посебне намене на подручју овог Просторног плана су: – Водопривреда – обухваћени делови сливова акумулације „Ћелије” на реци Расини и планиране акумулације „Селова” на реци Топлици. Сливови, односно зоне III заштите ових изворишта регионалних система водоснабдевања налазе се у источном делу подручја Просторног плана, на територији општине Брус. Вишенаменска акумулација „Селова” је објект чиија је основна намена водоснабдевања, а остале намене су: заштита од поплава, заустављање наноса, производња хидроенергије, узгој риба, туризам, привођење култури спрудова у кориту реке Топлице и др. Изградња бране започета је 1986. године на реци Топлици код истоименог насељеног места, на 17 km од Куршумлије ка Брзећу, а коначно је завршена 2007. године. Акумулација контролише 349 km² слива или

16% слива реке Топлице (2217 km²), укупна запремина акумулације је 70.500.000 m³, а корисна запремина је 46.000.000 m³. Основне техничке карактеристике бране и акумулације су: брана од каменог набачаја са глиненим језгром висине 70,6 m и дужине у круни од 420 m. Кота максималног успора је 524,5 m н.в, а кота нормалног успора 516,5 m н.в.

2.6. Стратегија о управљању водама на територији Републике Србије до 2034. године

Стратегијом о управљању водама на територији Републике Србије до 2034. године („Службени гласник РС”, број 3/17) је планиран завршетак изградње бране и акумулације „Селова“. Окосницу Топличког подсистема чини акумулација „Селова“ на Топлици, која је у изградњи. Из ње се могу обезбедити потребне количине вода за снабдевање насеља у општинама: Куршумлија, Блаце, Прокупље, Житорађа, Меровина и Дољевац и евентуално део потреба града Ниша. Нишавски подсистем ослања се у планском периоду на локална изворишта подземних вода и евентуално довођење дела вода из акумулације „Селова“ на реци Топлици или из изграђене акумулације „Завој“ на реци Височици. За један број акумулација које су изграђене за потребе енергетике или неких других корисника, Водопривредном основом Републике Србије и планским документима, предвиђено је њихово коришћење у будућности и за снабдевање становништва водом. С обзиром на актуелно стање са аспекта потреба за водом, неопходно је преиспитивање њихових намена. Слична је ситуација и код брана са акумулацијама чија је изградња у току (Селова, Стуборовни). Поједине акумулације, чија је изградња започета пре више деценија (Селова, Стуборовни) потребно је довршити, а такође и извршити анализу њиховог оптималног коришћења у садашњим условима. Вишенаменски хидросистеми чије су бране Селова, Стуборовни и Сврачково у фази изградње, морају се завршити, уз претходно преиспитивање и редифинисање пројектом предвиђених функција. Када су у питању инвестициони радови, приоритет представља завршетак капиталних објеката вишенаменског карактера, чија је изградња започела у претходном периоду. Ово се првенствено односи на: завршетак радова на бранама „Селова“ и „Стуборовни“ и формирање акумулација, уз евентуално редифинисање њихових пројектованих функција.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА

Планско подручје налази се у југозападном делу јужне Србије. У геоморфолошком смислу припада крајњем источном делу динарске зоне веначних планина и пружа се ка истоку скоро до границе са старом родопском масом. Обухвата југоисточне огранке Копаника и изворишни део реке Топлице, као и њен читав горњи део тока са свим притокама међу којима се издвајају река Ранковица, Луковска, Блажевска, Ђеракарска река и др. мање. Планско подручје је углавном брдско - планинског карактера са знатним учешћем терена и преко 1000 m н.в. Највиша надморска висина уједно представља и највиши врх Копаника - Панчићев врх 2017 m (КО Брзеће), док се најнижа тачка 360 m налази у долини реке Топлице (КО Доња Микуљана).

У геолошком смислу територија је претежно изграђена од водоодрживих стена, па је отицање воде површинско. Већина вода припада сливу реке Топлице који је највећи речни ток на овом подручју, а уједно то је и највећа лева притока Јужне Мораве, како по протоку воде, тако и по површини слива која укупно износи 2217 km². Западну границу слива формира планински масив Копаника који га одваја од Доњег Ибра, Горњег Лаба и Малог Косова. Северну границу чине Велики и Мали Јастребац, иза којих се пружају области Жупе, Расине и Алексиначког Поморавља. На истоку се налази долина Јужне Мораве код Ниша, док јужне границе чине планине Видојевица и Пасјача. Цела област, као и река која кроз њу протиче, добили су назив по великом броју извора топле минералне воде тзв. топлита или бања (Пролом, Луковска, Куршумлијска), које су познате још од римског доба.

Подручје измена и допуна Просторног плана карактеришу два већа слива и то: на северу слив Расине и у централном, јужном и источном делу слив Топлице.

У хидрографском погледу заузима веома важно место у Републици Србији. Водотоци на овом подручју дренирају врло значајна источна планинска подручја Копаника, која се према

стратешким документима водопривреде Србије третирају као најважнија изворишта за водоснабдевање. У погледу хидрогеолошке рејонизације изворишта подземних вода, подручје припада рејону „Шумадијско-копаоничке области” коју карактеришу геолошке формације водонепропусних и слабо пропусних комплекса сиромашних подземном водом.

Сливно подручје акумулације „Селова” обухвата горњи део слива реке Топлице на источним падинама планине Копаоник. Укупна површина њеног слива до преградног места је 349 km² (16%).

На подручју измена и допуна Просторног плана постоје бројни извори од којих су неки са хладном водом, док су неки лековити и са повећаном радиоактивношћу и минерализацијом воде. Највећи извори на Копаонику на подручју Просторног плана су Бела река, изнад Брзећа, врело Гвоздац и Дубока, који су на подручју НП Копаоник и заштитне зоне НП Копаоник, издвојени као хидролошки споменици: врело Дубока; врело Гвоздац; и гејзир Гвоздац.

Од хидролошких појава, карактеристичних за краст констатован је један понор (понор Дубоке) и једно карстно врело (врело Топлице). Ове две појаве су у међусобној вези тако да чине јединствени хидролошки систем.

Годишњи плувиометријски режим је повољан. Међу падавинама киша заузима прво место, као најчешћи и најраспрострањенији облик. Број дана са снежним покривачем у току године износи више од 100. Снегови са извесним одступањима падају од краја новембра и трају до месеца маја, просечно 130 - 230 дана годишње.

Део тока Топлице у оквиру измена и допуна Просторног плана се сврстава у изразите бујице. У условима појаве јаких киша, топљења снега или коинциденције ових појава, долази до интензивног површинског отицања са слива. Поплавни таласи са великим количинама наноса формирају се на теренима са повољним геолошким и морфолошким својствима.

У сливу владају врло интензивни процеси водне ерозије на граници између јаке и врло јаке ерозије. Заступљени су процеси површинске, браздасте и јаружасте ерозије, као и клизишта.

Подручје је познато по великом пространству шумског покривача. Посебно богатство представљају дивље воће, лековито биље и печурке (вргањ, лисичар). Ливадске биоценозе могу се поделити на долинске и брдске. Долинске ливаде су развијене у долини Топлице. Често су плављене, а у њихов састав улази велики број биљних врста, од којих су најкорисније траве и легуминозе. У долини Топлице и њених притока забележене су следеће антропогене биоценозе: кукурузишта, жита, баште, шећерна репа, сунцокрет, луцерка, црвена детелина, крмно биље, купус, воћњаци, багремари итд. Богат и разноврстан биљни свет омогућио је богатство животињског света. Најбројнији су инсекти, јављају се још и водоземци, гмизавци и сисари. Планинске реке су богате пастрмком и речним раковима.

На планском подручју налазе се заштићена природна добра НП Копаоник и Споменик природе „Храст Цара Лазара” у насељеном месту Данковиће.

У оквиру граница измена и допуна Просторног плана, налазе се значајна станишта и заштићене и строго заштићене биљне и животињске врсте, посебно на простору НП Копаоник где се налази велики број биљних врста и вегетацијских појасева специфичних за ову територију. Неке биљне врсте сматрају се ендемима Копаоника, а неке су уврштене у Црвену књигу флоре Србије. Најугроженија је врста *Aconitum anthora* L, за коју постоји могућност да је ишчезла са територије Копаоника, односно са територије Републике Србије. Поред ње у Црвеној књизи флоре Србије налазе се и *Centaurea alpina*, *Betula pubescens* subsp. *carpatica*, *Tozzia alpina* subsp. *carpatica*, *Leontopodium alpinum*. НП Копаоник станиште је већег броја ендемичних врста међу којима су карактеристичне следеће: *Sempervivum kopaonikeensis*, *Cardamine pancicii*, *Viola kopaonikeensis*.

Река Топлица и њене притоке станиште су строго заштићене врсте рака (*Astacus astacus*) и заштићене врсте риба: поточна пастрмка (*Salmo trutta*), двопругаста уклија (*Alburnoides bipunctatus*), поточна мрена (*Barbus peloponnesius*), кркуша (*Gobio gobio*) и клен (*Leuciscus cephalus*).

Што се тиче животињских врста, локалитети на Копаонику Велики и Мали Караман, Небеске столице, Дубока, Гобеља итд, станишта су врсте *Zootoca vivipara* која се налази на листи строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, број 5/10). Поред ње, налазе се две врсте сисара које су уврштене у Црвену листу Међународне уније за очување природе, то су *Canis lupus* (вук) и *Muscardinus avellanarius*.

Животну средину планског подручја одређују природни ресурси: чиста вода, пољопривредно земљиште средњег квалитета (које се неповратно губи за примарну намену запуштањем, услед демографског пражњења подручја и старења становништва), шуме добрим делом плански сађене (чијим се делом у друштвеном власништву управља и заштита врши на основу шумских основа) и створени ресурси (углавном стамбени и саобраћајни). Подручје карактерише углавном добар квалитет животне средине, међутим, због антропогеног утицаја поједини делови водотокова се сврставају у III и IV категорију углавном због прекомерне количине кадмијума и присуства колиморфних бактерија. Ово су ретки и усамљени случајеви.

Ваздух је релативно доброг квалитета услед непостојања значајнијег извора загађења. Не постоји ниједно веће индустријско постројење, што директно утиче на квалитет ваздуха. Негативан утицај имају једино загађивачи у облику индивидуалних кућних ложишта и друмског саобраћаја.

Земљиште је један од најважнијих природних ресурса. Већи проценат територије је под шумама, пашњацима и ливадама, услед чега се не може говорити о превеликом утицају пољопривредних активности на квалитет земљишта. Земљиште је поштеђено негативних утицаја индустрије услед слабе развијености овог подручја, а земљиште Националног парка Копачица је заштићено од негативних утицаја забраном градње објеката који могу негативно утицати и забраном активности које могу угрозити квалитет земљишта. Веома је важан еколошки квалитет земљишта у сливу акумулације „Селова” због квалитета воде у будућој акумулацији. Присуство азота у земљишту је јако ниско, док фосфор варира од ниске до веома високе концентрације и карактерише се веома ниском осетљивошћу према ацидификацији.

Буком и вибрацијама најугроженија су насеља кроз која или у чијој близини пролази неки од путева са интензивним саобраћајем.

Споменички фонд је представљен пре свега примерима црквене архитектуре из турског доба: црква Св. Мине у Штави, (општина Куршумлија споменик културе од великог значаја) и црква Св. Богородице у Боранцима (општина Брус). Сliku о градитељском наслеђу употпуњује и већи број евидентираних непокретности од којих су посебно значајне оне у обухвату НП Копачица. Ту је на основу парцијалних проспекција евидентиран већи број археолошких налазишта, средњовековних рудишта, стамбених и привредних објеката народног градитељства, као и споменика из ослободилачких ратова.

Од инфраструктурних објеката намењених водоснабдевању постоји водовод за локалитет Јарам, каптирани извор Блажево, а у Брзећу постоји локални систем водоснабдевања „Бела Река” са разводном мрежом и канализационим колектором Јуниора до испод Брзећа са уређајем за пречишћавање на крају колектора.

Поједина насељена места као што су Луково и Жуч имају уређене водоводе којима управљају одбори за воду. Пројекат за овакво водоснабдевање постоји и за село Доња Микуљана, али он још није реализован.

Нека сеоска и викенд насеља имају организоване системе за снабдевање водом. Снабдевање водом врши се помоћу импровизованих каптажа или индивидуалних бунара на које је повезано по неколико домаћинстава. Локални водоводи су махом застарели и недовољно изграђени, а јавља се и недостатак резервоарског простора. Снабдевање становника водом врши се и индивидуално, захватањем подземне издани путем бунара, где се не врши никаква контрола квалитета или дезинфекција воде.

Ситуација код осталих насеља је још критичнија, нема водоводне мреже, док резервоарски простори практично и не постоје. Не постоје ни организовани и контролисани системи, нити заштићена и адекватна изворишта.

Несташице воде су стално присутне, а квалитет воде током већег дела године не одговара законом захтеваном квалитету воде за пиће. У планинским деловима, за снабдевање водом насеља по правилу каптирају се мањи извори пукотинских издани који се морају штитити успостављањем непосредне и уже зоне заштите, а она обухвата читаву хидрауличку зону утицаја на извориште подземних вода или на изворе који су каптирани за локалне водоводе.

Водоснабдевање се оцењује као недовољно, неадекватно, неравномерно и са дотрајалом и застарелом инфраструктуром.

Проблем отпадних вода на подручју плана је доста изражен и санитација сеоских насеља је врло лоша. Постоје делимично изграђене канализационе мреже за употребљене воде којом се сакупљене отпадне воде одводе директно до излива у околне водотоке, док у осталим насељеним местима не постоје практично никакви елементи канализационих система, већ се употребљене воде упуштају у неадекватне импровизоване пропусне септичке јаме, напуштене копане бунаре и/или директно у околне водотоке. Осока из штала се неконтролисано слива у мање водотоке, загађујући их веома оптерећеним органским садржајима. Све ово је посебно ризично у ужој зони заштите планиране акумулације „Селова”.

У Луковској Бањи постоји изграђена канализациона мрежа на веома малим деловима територије насеља, а сакупљене отпадне воде се директно упуштају у локалне водотоке. Насеље Брзеће такође има елементе канализационог система са ППОВ.

Веома важан чинилац погоршања квалитета вода представљају и процеси ерозије који ће поред смањивања запремине акумулационог простора још веће штете изазивати механичким и хемијским загађивањем воде у будућој акумулацији. Наиме, заједно са честицама земљишта са падина спирају се и ђубрива (минерална и органска), затим пестициди који се примењују у биљној производњи, као и неки тешки метали који се налазе у земљишту у горњим деловима слива (Берекарска река, Блажевска река, Мала река) што све може озбиљно да угрози квалитет воде и да изазива додатне трошкове за њено пречишћавање.

У оквиру планског подручја, налази се државни пут ПА реда број 213; државни пут ПА реда број 212; државни пут ПА реда број 211 и државни пут ПБ реда број 414. Деонице државних путева ПА реда су у релативно задовољавајућем стању иако су саобраћајно оптерећене јер представљају главни правац до Копаоника.

Деоница државног пута ПА реда број 212 (Брзеће-Блажево-Мерћез-Куршумлија) је са асфалтним коловозним застором, осим деонице од бране до насеља Мерћез која је у лошем стању.

Деоница државног пута ПБ реда број 414 (Мерћез-Луково-административна линија АП Косово и Метохија) је са асфалтним коловозним застором до Луковске Бање, док је до границе обухвата плана насипан тупаником.

Веома мали проценат општинских путева је са савременим коловозним застором. Мрежу ових путева карактерише мала ширина попречног профила, док елементи подужног профила делимично задовољавају законом прописане параметре.

Хоризонтална и вертикална сигнализација углавном не постоји. Према подацима надлежних општинских служби за већину општинских путева истакнута је потреба за изградњу или реконструкцију у наредном периоду.

Поред техничко-експлоатационих карактеристика, на услове одвијања саобраћаја одлучујући утицај има и одржавање постојећих путних праваца тј. дотрајалост и оштећења на путевима која могу битно да утичу на смањење пропусне моћи, безбедност саобраћаја и нивоа услуга.

Подручје је опремљено електроенергетском дистрибутивном мрежом и трафостаницама напона 35 и 10 kV.

У обухвату се налазе ТС 35/10 kV „Селова” и ТС 35/10 kV „Брзеће”, а уз њих се потрошачи напајају и из ТС 35/10 kV „Куршумлија 1” која се налази ван обухвата.

Такође, се налазе: далеководи 35 kV; далековод 110kV Александровац – Брус - Брзеће, који ради под напоном од 35 kV; ТС 110/35 kV „Куршумлија” и ТС 35/10 kV „Селова”.

Све трафостанице напонског нивоа 110/35 kV из којих се снабдева дистрибутивна мрежа и потрошачи налазе се изван обухвата.

Дистрибутивна мрежа 10 kV је ваздушна и рађена је као „антенска” и не пружа сигурност у снабдевању. Трафостанице 10/0,4 kV најчешће су типа „кула” или новије типа „стубне”. На подручју не постоје објекти гасоводне, као ни објекти топловодне мреже.

Проблем у коришћењу енергетских потенцијала је велика и нерационална потрошња енергије, као и мала енергетска ефикасност у производњи, преносу, дистрибуцији и коришћењу свих типова енергије. Коришћење електричне енергије за грејање и друге потребе за које је могуће пронаћи алтернативу, као и застарела технологија у свим аспектима потрошње енергије оптерећује електроенергетски систем и представља велики проблем нерационалног коришћења

енергије. Приметно је и недовољно ангажовање везано за проблем енергетске ефикасности, као и недостатак људства и финансијских средстава опредељених у ову сврху.

Обезбеђење топлотне енергије се врши углавном преко индивидуалних ложишта, а изузетно мали број објеката преко локалних котларница. Као енергенти се најчешће користе чврсто гориво (дрва и угаљ) или електрична енергија. Ово доводи до прекомерне сече шума и загађења ваздуха од емисије штетних материја приликом сагоревања наведених енергената. Гасификација насеља би умањила загађење животне средине.

У наредном периоду потребно је стимулисати развој и коришћење обновљивих извора енергије, чиме би се позитивно утицало на квалитет живота, заштиту и очување природе и животне средине. То су чисти, еколошки прихватљиви извори енергије који значајно доприносе смањењу загађења животне средине. У обновљиве изворе енергије спадају: енергија ветра, енергија сунца, хидроенергија, геотермална енергија и енергија биомасе.

Изграђена је МХЕ „Куршумлија” на реци Топлици и тренутно је у функцији. МХЕ „Селова” се гради у склопу изградње саме акумулације „Селова” (бране и прибранских објеката) и њена функција је везана за функционисање саме акумулације.

Нема много објеката и инфраструктурних мрежа у функцији обновљивих извора енергије. Не постоје ни озбиљнија истраживања која би показала праве капацитете овог подручја и исплативост инвестиција у ове видове енергије, осим анализа из области изградње малих хидроелектрана. Потребно је уложити напор како би се повећала улагања, дала подршка кроз мере фискалне политике и извршила потребна испитивања да би се утврдили расположиви капацитети.

Јавну мрежу фиксне телефоније чине мрежне групе 037 Крушевац и Прокупље 027. Постојећа телекомуникациона мрежа састоји се од комутационе мреже, транспортне мреже и приступних мрежа.

Мреже су повезане са телефонском централом „Куршумлија”, ранга чворне централе и телефонском централом „Брзеће” као комутационим центром. Поред овога подручје је покривено и иступним комутационим степенима: Блажево, Велика Чука, Шпанце и Луковска Бања. Постојеће стање приступне мреже увелико превазилази капацитете приступних уређаја.

Без обзира што у већини насеља постоје приступне мреже, ниво опремљености телефонском мрежом (број телефонских прикључака на 100 становника) је испод просека у Републици Србији. Претежно се пружају телефонске услуге уз постојеће саобраћајнице док је телекомуникациона инфраструктура на брдско-планинском подручју врло слабо развијена.

Подручје Просторног плана је покривено сигнаlima оператера мобилне телефоније.

Инфраструктуру за наведене телекомуникационе мреже чине: оптички и бакарни каблови, радио-релејне станице и антенски стубови, системи преноса, комутациони центри и приступне (месне) мреже.

Радио-телевизијска дифузна мрежа већином се емитује са релеја који се налазе ван захвата, и то на Гобелји и са релеја који се налази код Куршумлије. У оквиру обухвата постоји само један релеј и то на локацији Блажево..

Постоји изграђена мрежа поштанских објеката и то: Брзеће, Блажево, Мерћез, Луковска Бања и Жуч. Ова мрежа тренутно делимично задовољава потребе корисника јер је због конфигурације терена и разуђености насеља делимично доступна свим корисницима.

Прикупљање комуналног отпада делимично је у надлежности општинских комуналних предузећа Јавно комунално предузеће „Расина” из Бруса и Јавно комунално предузеће „Топлица” из Куршумлије, при чему су организованим сакупљањем отпада обухваћени општински центри и мањи број насељених места. Сакупљени отпад се без сепарације и било каквог претходног третмана одлаже на општинске депоније које се налазе ван обухвата – општина Куршумлија користи депонију „Лаковски брегови” у Баћоглави, а општина Брус депонију у насељеном месту Кобиље. Отпад се приликом одлагања на депоније не мери, па не постоје тачни подаци о количини депонованог отпада. Процењена количина генерисаног отпада у сеоским срединама је релативно мала, око 0,4 kg/ст.

Највећи број насељених места је изостављен из система организованог сакупљања отпада, што за последицу има формирање већег броја локалних сметлишта (дивљих депонија). У насељеним местима се врши делимична сепарација отпада, тако што се органски отпад углавном задржава у економским двориштима и користи за исхрану стоке (зелени отпад, остаци

од хране и сл.) и огрев (грање, лишће, као и папир и папирна амбалажа), док се остали отпад одлаже на дивља сметлишта. На сметлиштима се углавном може наћи амбалажни отпад, кабасти отпад, опасан отпад из домаћинства и сл.

Није заступљено одвојено сакупљање отпада (осим делимичне сепарације отпада у оквиру сеоских домаћинства) нити било који облик третмана отпада (рециклажа, компостирање и др), већ се као једини и истовремено најнеповољнији облик третмана примењује депоновање отпада.

Управљање животињским отпадом и другим специфичним врстама отпада (опасан отпад) није регулисано на одговарајући начин и не примењује се одвојено сакупљање и правилно складиштење ових врста отпада. У насељеним местима не постоје уређена сточна гробља већ се лешеве уинулих животиња закопавају на местима која нису предвиђена за то, одлажу се на дивља сметлишта или завршавају у водотоковима.

На подручју се не продукује опасан отпад, осим опасног отпада из домаћинства (батерије, акумулатори, амбалажа и остаци хемијских средстава која се користе у пољопривреди и сл).

Сеоска гробља су бројна и најчешће мала. Често један заселак или више блиских засеока имају своје гробље, тако да се на територији појединих КО налази већи број гробља (Батоте – девет; Требиње – пет; Данковиће, Трећак – три; Мерћез, Парада, Певашница, Иричићи, Горње Левиће, Блажево – по два гробља), што додатно отежава њихово уређење и опремање, као и обезбеђивање приступа гробљима. Посебан проблем представљају гробља за насеља Мерћез и Пачарађа која се налазе у зонама I и II санитарне заштите изворишта за водоснабдевање. Управљање гробљима није регулисано на одговарајући начин. У надлежности јавних комуналних предузећа је управљање општинским гробљима, док је одржавање сеоских гробља најчешће у надлежности мештана. Гробља нису комунално опремљена и често су у лошем стању, запуштена и неуређена.

Сеоска насеља нису опремљена зеленим и сточним пијацама и ветеринарским станицама.

На основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину (Сл. гласник РС бр. 104/2014), општине на подручју измена и допуна Просторног плана спадају у групу изразито недовољно развијених јединица локалне самоуправе чији је степен развијености испод 60% републичког просека; док општина Куршумлија припада групи девастираних подручја чији је степен развијености испод 50% републичког просека.

Будући да подручје карактерише доминанто рурална економија и чине га насеља руралног типа са претежно аграрном функцијом, можемо констатовати да подручје спада у девастирана и привредно неразвијена подручја. Главни проблеми привредног развоја су: изузетно слаба диверзификација привредних активности, изузетно слаба инфраструктурна опремљеност; изражена депопулација и сенилизација радне снаге, неповољна миграторна кретања, лоша образовна структура становништва, и др.

На територији плана су сва насеља руралног типа (нема ни једног градског насеља, ни општинског центра) нема великих индустријских постројења, а главна привредна делатност је традиционална пољопривреда (у сточарству, воћарству и ратарству), чије су основне одлике екстензивност, ниски приноси и ниска продуктивност, велика зависност од климатских услова и производња која је најчешће намењена задовољењу личних потреба сеоског становништва, најчешће без/или са врло мало тржишних вишкова, док су делатности терцијалног сектора слабо развијене (трговина, угоститељство, туризам и саобраћај). Недовољан привредни развој остварио је негативне утицаје на укупан економско - социјални и просторни развој подручја.

У смислу просторне организације, привредни комплекси су прилично неравномерно распоређени, тако да се већина привредних активности одвија у општинским центрима и центрима заједнице насеља у општинама Брус и Куршумлија, док је на планском подручју распоређено мало привредних комплекса и активности, осим у насељу Брзеће које се одликује низом активних привредних, трговинских, угоститељских и туристичких капацитета.

На подручју општине Куршумлија, на основу података Аналитичког сервиса ЈЛС, РСЈП, у 2022. години, било је регистровано 844 привредних субјеката, 157 привредних друштава и 687 предузетника, међутим, мали број ових привредних субјеката се налазе у обухвату и то:

Пољопривредна задруга „Пастирица Куршумлија“ Доња Микуљана; „ AS COOP DOO“, Данковиће, које се бави трговином на велико дрветом и грађевинским материјалом; Удружење малинара „Трећак“; Земљорадничка задруга „Мерћез“ у стечају; „Жуч воће“ доо, Жуч, друштво за производњу, промет и услуге, у принудној ликвидацији, као и већи број предузетника, са седиштем у селима: Влахиња, Данковиће, Луково, Жуч, Селова и др. који се баве, углавном, делатностима из области производње, откупа и трговине пољопривредних производа, у последње време све више малином, трговине и прераде дрвета и грађевинског материјала, и др.

На подручју општине Брус, у 2022. години, било је регистровано 787 привредних субјеката, 116 привредних друштава и 681 предузетник. Међутим, мали број ових привредних субјеката се налазе на планском подручју, а међу њима су значајнији: АД „Јуниор Брус“, Брзеће, које се бави хотелијерством и угоститељством, у принудној ликвидацији; „Добродоле-коп“ д.о.о Брзеће, које се бави узгојем музних крава; „Врх Кармана“ д.о.о. Брзеће, које се бави пружањем угоститељских услуга; „Брзеће Коп“ д.о.о. Брзеће које се бави хотелијерством; „Беле звездице“ д.о.о. Брзеће, које се бави хотелијерством и угоститељством; „Vorteks&Co“ д.о.о. Брзеће, које се бави трговином; „Weg City“ д.о.о. Брзеће, које се бави хотелијерством и угоститељством; „Сребрнац продукт“ експорт импорт доо Брзеће, које се бави производњом машина за руднике, каменоломе и грађевинарство; „Треска“ доо Радуње, које се бави резањем и обрадом дрвета; Удружење „Еко“ Брзеће; Скијашки клуб „Бела река“ Брзеће, и др., као и већи број предузетника, са седиштем у Брзећу и селима: Блажево, Бозољин, Ђерекари, Блажево и др.

Упркос постојању релативно повољних услова за развој туризма, може се констатовати да туристичку привреду карактерише различит ниво услуга и садржаја, као и да сви видови туризма нису довољно развијени, ни довољно комерцијализовани, како на домаћем, тако и на иностраном тржишту. Источни део планског подручја (делови КО Брзеће, Гочманци и Равниште) обухваћени су националним туристичким центром у оквиру НП Копаоник, где доминира планински, претежно зимски туризам, углавном стационаран, заснован на мотивима рекреације и спорта, док је излетнички туризам мање заступљен. Главнина изграђене туристичке инфраструктуре алпског скијалишта ТЦ Копаоник је на источним падинама Карамана и Гобелје на територији НП Копаоник у оквиру општине Брус. Главнина смештајних капацитета у хотелима, туристичким апартманима и викенд кућама изграђена је у Брзећу у заштитној зони НП Копаоник, уз скромне затворене и отворене садржаје рекреације и спорта (уз омладински центар „Јуниор“ и неколико већих смештајних објеката), са улазом у алпско скијалиште Карамана преко жичаре Бела река, као и уз некомплетне садржаје јавних служби и сервиса. У оквиру заштитне зоне НП Копаоник, мањи капацитети у викенд кућама и приватном смештају остварени су и у Гочманцима и Радманову. Туристичку понуду мотивски и садржајно обогаћује Луковска Бања (на источним падинама Копаоника) пружајући услуге у здравственој, општој и спортској рехабилитацији. Луковска Бања има заокружену целогодишњу понуду разноврсних туристичких садржаја, користи се као ваздушна бања, али је богата и термалним изворима погодним за лечење реуматских и кожних болести. Иако се налази на 681 m н.в, што је чини највишим бањским местом у Републици Србији, окружена је висовима од преко 1000 m, па има пријатну умерену климу. Луковску Бању карактеришу обиље извора минералних вода, нетакнута природа шумовитог Копаоника и кристално чист ваздух. По броју извора минералних вода, различитог састава и температуре, и њиховој издашности (преко 100 l/s), спада у најбогатије у земљи. Поред приватних смештајних капацитета постоје два хотела: Копаоник и Јелак, који су у својој понуди објединили смештај, савремене медицинске третмане и базе са термалном водом.

Културна баштина након адекватне активације може да представља значајнији туристички потенцијал. Поред тога, у случају високо постављених насељених места постоји могућност за формирање комплекса и тачака „ваздушних бања“, а постоје и погодни услови за развој кружних и линеарних путовања организацијом планинарских и бициклистичких стаза и повезивањем са значајним међународним рутама. Сеоска насеља се углавном суочавају са дубоком економском и демографском кризом и немају значајнијих туристичких садржаја.

У административном смислу обухват плана чине делови територије две општине (Бруса и Куршумлије) и 45 насеља просечне величине 10,5 км², при чему су сва насеља руралног типа и нема ни једног градског насеља. На том подручју живи (2022.) 2.245 становника, 1.391 становник на подручју које припада општини Брус, и 854 становника на подручју који припада

општини Куршумлија у укупно 1.009 домаћинстава. У односу на 2011. годину, број становника је смањен за 32,58% (са 3.300 на 2.245), а у односу на 2002. годину за 51,87% (са 4.665 на 2.245 становника). У истом периоду, 2011-2022. године, је укупан број домаћинстава смањен за 25,59% (са 1.356 на 1.009), односно у односу на 2002. годину за 43,09% (са 1773 на 1.009 домаћинстава). На планском подручју који припада општини Брус број становника је према подацима са последњег пописа, у односу на 2011. годину, смањен за 28,56% (са 1.947 на 1.391), а број домаћинстава за 20,10% (са 766 на 612), односно у односу на 2002. годину број становника смањен за 47,25% (2.637 на 1.391), а број домаћинстава за 35,24% (945 на 612). На планском подручју који припада општини Куршумлија број становника, 2022. у односу на 2011. годину, је смањен за 38,25% (са 1.383 на 854) док је број домаћинстава смањен за 32,71% (са 590 на 397), док је у односу на 2002. годину, број становника смањен за 58,33% (са 2.028 на 845), а број домаћинстава за 52,05% (са 828 на 397).

Просечна величина домаћинства износи 2,22 чл/дом у 2022. години, а просечна релативна густина насељености око 5 ст/км². У свим насељима је забележена изузетно ниска густина насељености, испод 20 ст/км², а најмању густину насељености имају насеља: Жацоца, Љутова, Парада и Растелица на подручју општине Куршумлија.

Што се полне структуре тиче, мушко становништво је бројније (56,39%). Просечна старост становништва износи 56,3 година, од чега 54,36 година је просечна старост становништва на подручју које припада општини Брус, а 58,23 година на подручју које припада општини Куршумлија. Најмању просечну старост становништва имају насеља Радманово (44,2 године), Брзеће (46,6) и Луково (45,4), док најстарије становништво насељава насеља: Парада (79,5), Перуника (71,3) и Певашница (69 година).

Младо становништво (до 20 година) учествује у укупном са 11,09%, а стари преко 65 година са 34,48%. Радно-способно становништво у укупном становништву учествује са 57,28%. По свим овим критеријумима планско подручје спада у категорију “најдубље демографске старости”. Женско фертилно становништво у укупном становништву учествује са 27,48%, а у укупном женском становништву са 11,98%.

На планском подручју налази се 45 сеоских насеља, и то 23 насеља у општини Брус и 22 насеља у општини Куршумлија. Основне карактеристике руралног простора су: неповољна демографска и старосна структура становништва, са изразитом депопулацијом; мала густина насељености; неадекватна и недовољна инфраструктурна опремљеност, периферни брдско-планински положај насеља у односу на регионалне центре и делом и општинске центре; неинтегрисаност планског подручја у функционална урбана подручја; близина копнене зоне безбедности.

Сва насеља припадају категорији малих насеља (имају мање од 500 становника). У морфолошком погледу, насеља припадају типу разбијених села, која су издвојена на засеоке.

У односу на положај насеља према надморској висини, могу се издвојити четири типа насеља: планински тип (>1000 m), 11 насеља; брдско-планински тип (700-1000m), најзаступљенији на планском подручју, 29 насеља; брдски тип (400-700 m), осам насеља и долињски тип (200-400 m), једно насеље - Доња Микуљана.

Планско подручје је изразито слабо насељено.

У зони непосредне санитарне заштите акумулације Селова налазе се делови насеља Пачарађа и Мерћез, у зони уже санитарне заштите су такође делови насеља Пачарађа и Мерћез, у зони шире санитарне заштите налази се 33 насеља, једино се насеље Игриште налази делом у трећој и делом ван зона заштите и девет насеља налази се ван зона санитарне заштите акумулације „Селова”.

Насеља нису интегрисана ни у једно функционално урбано подручје. Насеља општине Брус усмерена су на град Крушевац као седиште Расинског управног округа. Везе са Крушевцем остварују се и због изласка на коридор Е-75, крушевачке индустрије, као и водоакумулације „Ћелије” на Расини.

Насеља у општини Куршумлија усмерена су на град Прокупље, као седиште Топличког управног округа, преко којег остварују излазак на коридор Е-75 и везу са градом Нишем као центром међународног значаја.

У насељу Брзеће постоји сеоски вртић са предшколским програмом, чији је матични вртић „Пахуљица” у Брусу. На делу подручја који припада општини Куршумлија, нису

обезбеђени капацитети за пружање услуга предшколског образовања, те је укупна оцена покривености овом основном јавном услугом незадовољавајућа.

Мрежа основних школа је, обзиром на негативне демографске трендове, релативно добро развијена. На планском подручју који припада општини Брус, налази се пет основних школа. Две школе су осмогодишње: матична школа „Вук Караџић” у Блажеву и подручна школа у насељу Батоте, са матичном Основном школом „Јован Јовановић Змај” у Брусу. Четворогодишње школе налазе се у насељима: Доње Левиће (подручно одељење матичне школе у Блажеву) и Брзеће и Шошићи (подручна одељења матичне школе „Први мај” у Влајковцима). На подручју Просторног плана који припада општини Куршумлија, налази се пет школа, као подручних одељења матичне ОШ „Милоје Закић” у Куршумлији. То су осмогодишња подручна школа у насељу Луково и четири четворогодишња подручна одељења у насељима: Мерћез, Сеоце, Жуч и Штава.

На планском подручју нема средњих школа.

Осетно је смањење укупног броја предшколске деце и ученика.

Мрежа објеката здравства није довољно развијена. Од укупно 45 насеља, само пет има здравствену станицу/амбуланту (степен развијености у просеку девет насеља по пункту). Примарну здравствену заштиту становници насеља општине Брус обављају путем здравствених станица и амбуланти Дома здравља у Брусу (здравствена станица у Блажеву и амбуланте у насељима Ђерекари и Батоте), а становници насеља општине Куршумлија путем здравствених станица и амбуланти Дома здравља у Куршумлији (здравствена станица у Лукову и амбуланта у насељу Жуч). У Луковској Бањи налази се специјализовани здравствени центар.

На планском подручју нема објеката социјалне заштите. Услуге социјалне заштите нису на адекватан начин доступне у свим сеоским насељима.

Спортско-рекреативне активности, значајно су усмерене ка западном делу, који почива на обронцима планине Копаоник, као националног планинског туристичког центра. Ски стазе, скијалишта и комплекси у оквиру КО Брзеће и Равниште, део су постојећег система спортско-рекреативних објеката у оквиру богате туристичке понуде Копаоника.

Значајно место у туристичкој понуди, у погледу здравствених услуга, као и у погледу спорта и рекреације, заузима и Луково са Луковском Бањом, са разноврсним садржајима, удаљено свега око десет километара од планиране акумулације на Топлици.

Спортско-рекреативни објекти у функцији свакодневног опслуживања становништва у оквиру сеоских насеља, јесу отворени терени и игралишта, углавном уз школске објекте. За њих је карактеристично недовољно и неадекватно одржавање, недостатак помоћних објеката и техничке опреме.

Активности у домену културе готово да изостају. Послератни домови културе у сеоским насељима су неусловни или се користе за друге намене. Поједини културни догађаји се организују у оквиру постојећих туристичких садржаја, првенствено у Брзећу и Луковској Бањи, као и у сеоским школама.

Рад органа управе одвија се у неколико сеоских месних канцеларија, одвојено за административна подручја општина Брус и Куршумлија.

Постојећи капацитети тренутно задовољавају потребе функционисања органа управе на планском подручју.

Укупна површина под шумама и шумским земљиштем је око 316,34 km² (64,14% од укупне површине) и протеже се на територији два шумска подручја: 1) Топличко шумско подручје на територији Топличког управног округа, општина Куршумлија површине 190,22 km² и 2) Расинско шумско подручје, на територији Расинског управног округа, општина Брус површине 126,12 km². Проценат обраслих површина је на територији општине Куршумлија 90%, док је на територији општине Брус 80%. Од укупно обрасле површине у власништву државе, 70,5 % су високе састојине, 28,4 % су изданаčke састојине, шикаре 0,4 % и шибљаци 0,6 %.

Укупно пољопривредно земљиште заузима површину од 131,40 km². (26,64% од укупне површине). Ливаде и пашњаци заузимају знатно већи део пољопривредних површина у односу на остало пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради).

Грађевинско земљиште обухвата површину од 6,51 km² (1,32%), а водно и остало земљиште 2,47 km² (0,50 %).

4. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Полазећи од посебне намене подручја измена и допуна Просторног плана, одредаба Просторног плана Републике Србије и водопривредне основе Републике Србије, а имајући у виду и препоруке Европске Уније у области политике вода (Directive of the European Parliament and of the Council 2000/60/EC - Establishing Framework for Community Action in the Field of Water Policy), утврђују се следећи *општи циљеви* коришћења, уређења и заштите подручја:

- Обезбеђење трајне заштите и унапређење квалитета површинских и подземних вода за потребе одрживог, изbalансираног и праведног коришћења;
  - Обезбеђење простора за изградњу планираних водопривредних објеката;
  - Успостављање зона санитарне заштите око акумулација, појаса и зона техничке заштите око водозахватних и пратећих објеката и утврђивање режима заштите, коришћења и уређења тих простора;
  - Стварање услова за правовремено решавање пресељења становништва и супституцију инфраструктурних, комуналних и других објеката на простору предвиђеног за изградњу водопривредних објеката;
  - Утврђивање елемената за интегрално управљање и заштиту вода, на основу праведне и изbalансиране политике усклађивања националних/регионалних интереса за коришћење водних ресурса са интересима локалних заједница;
  - Обезбеђење животних и радних услова локалног становништва реализацијом посебних програма који компензују ограничења настала успостављањем посебних мера и режима заштите изворишта;
  - Обезбеђење услова за развој пољопривреде и допунске изворе прихода у шумарству, туризму и другим економским активностима, упоредо с подизањем нивоа комуналне опремљености, доступности јавних служби и услуга;
  - Заштита и унапређење квалитета животне средине, природних и културних добара;
  - Заштита од елементарних непогода и заштита од интереса за одбрану и
  - Одређивање приоритетних активности, носилаца реализације и других учесника у спровођењу планских решења.
- Измене и допуне Просторног плана ће дефинисати и утврдити:
- Детаљном регулацијом следеће: зону I (зона непосредне санитарне заштите) у склопу детаљне регулације, елементе за зону II санитарне заштите, локацију депоније за одлагање хумусног материјала добијеног чишћењем басена будуће акумулације и приступну и сервисну саобраћајницу у зони непосредне заштите акумулације;
  - Границе целина и подцелина посебне намене, затим кориговати, допунити и ажурирати одредбе важећег Просторног плана у деловима који се односе на остала планска решења (демографија, насеља, инфраструктура, животна средина, и др.);
  - Смернице за израду урбанистичких планова и друге развојне документације.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА

5.1. Брана и акумулација „Селова”

Изградња бране започета је 1986. године на реци Топлици код истоименог насељеног места, на 17 km од Куршумлије ка Брзећу, а коначно завршена 2007. године. Вишенаменска акумулација „Селова” је објекат чија је основна намена водоснабдевање, а остале намене су: заштита од поплава, заустављање наноса, производња хидроенергије, узгој риба, туризам, привођење култури спрудова у кориту реке Топлице и др. Акумулација контролише 349 km² слива или 16% слива реке Топлице (2217 km²), са просечним годишњим дотоком од 3.7 m³/s, (на основу низа 1946-1983. године), односно 3,51 m³/s (на основу низа 1952-2005. године) на профилу „Селова”. Укупна запремина акумулације је 70.500.000 m³, корисна запремина је 46.000.000 m³, док је запремина за задржавање наноса 4.300.000 m³. Мртви простор износи

7.300.000 m³. За пражњење акумулације потребно је 30 дана. Основне техничке карактеристике бране и акумулације су: брана од каменог набачаја са глиеним језгром (камени материјал је из каменолома Ранковица, јако доброг квалитета, а глиени материјал је из локалног позајмишта и одговара предвиђеним квалитетима) и филтерским слојевима ињекционом галеријом у фундаменту и ињекционом завесом променљиве дубине (ињектирање се врши из ињекционе галерије, која је међу првим објектима у Републици Србији); висина конструкције бране 70,6 m; дужина у круни 420 m; ширина бране у темељу је око 340 m, а ширина у круни 8,7 m; нагиби косина: 1:1,8 - узводна и 1:1,6 – низводна; кота круне бране 527,0 m н.в; кота темеља бране 457,0 m н.в; кота круне прелива 523,6 m н.в; ширина глиеног језгра у круни 3,0 m; просечан нагиб језгра 1:0,35; укупна кубатура бране (са загатама) 1 830 512 m³; кота максималног успора 524,5 m н.в; кота нормалног успора 516,5 m н.в; кота минималног радног нивоа 475 m н.в; запремина акумулације до коте прелива 97,57×106 m³/год; запремина за пријем 50-годишњих поплавних таласа (Q_{max}=290 m³/s) између коте нормалног радног нивоа 516,5 m н.в. и коте прелива 523,6 m н.в. износи 17,2×106 m³; површина акумулације (за коту нормалног успора) 280 ha; дужина акумулације (за коту нормалног успора) 7 km; минимални одрживи проток 0,5 m³/s; шахтни прелив, пречника круне прелива 24 m и капацитета 1050 m³/s; оптични тунел Ø 6,8 m, дужине 325 m са падом 0,4%, који се касније претвара у одводни тунел шахтног прелива, а у који се улива темељни испуст; водозахватна кула, унутрашњег пречника 6,5 m, висине 55 m, укопана је за 1/3. Због стабилности, при дејству земљотреса, има пет водозахвата; тунел за водоснабдевање је дужине 320 m од којих је 158 m обложено челиком; преливна грађевина шахтни прелив, пречника круне прелива 24 m и капацитета 1050 m³/s; Сви напред наведени објекти су на десном боку који је, због сложене геометрије напона и зоне деградиране стене, лошијих геомеханичких својстава, морао бити ојачан анкерима, прсканим бетоном и дренарањем подземних и површинских вода.

С обзиром на локацију објекта у сеизмички јако активном региону, посебна пажња је поклоњена прогнози могућих сеизмичких утицаја и анализи понашања бране при њиховом дејству. У складу с тим, предвиђено је и комплетно осматрање понашања бране током изградње и експлоатације. Уграђена је опрема за осматрање из Енглеске (SOILL).

Радови који предстоје да би се објекат завршио и пустио у функцију су: завршетак експропријације; чишћење будућег језера од хумуса; измештање пута; завршетак валобрана; ограда; уградња преостале хидромашинске опреме; уређаја за осматрање и обавештавање; командна зграда; измештање далековода из будуће акумулације и антиерозиони радови.

5.2. Планирана намена простора и зоне санитарне заштите

Измена и допуна Просторног плана представља плански основ за обезбеђење просторних услова за изградњу и даљи развој посебне намене водоснабдевања и заштите слива акумулације „Селова“, уз иницирање и усмеравање других додатних намена и функција у простору у оквиру одрживог развоја планског подручја.

Полазиште за дефинисање планске концепције, намене простора и режима заштите, односно основну условљеност у планирању слива акумулације „Селова“, представљаће *зоне санитарне заштите* у складу са одредбама важеће легислативе и затечених услова на подручју (Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС“, број 92/08). Утврдиће се три зоне санитарне заштите и то:

- Зона I (зона непосредне санитарне заштите) – утврђује се у односу на коту максималног успора (у даљем тексту: КМУ) акумулације од 524,5 m н.в. и обухвата простор целе акумулације укључујући и врх преградног објекта и појас ширине 10 m дуж узводног обода круне бране (2,6 km²). Зона I изворишта површинске воде обухвата и надземне притоке дуж целог тока и подручје са обе стране притока чија ширина износи најмање 10 m у хоризонталној пројекцији мерено од нивоа воде при водостају притоке који се јавља једном у десет година.
- Зона II (ужа зона санитарне заштите) – утврђује се узводно од профила бране у појасу ширине 500 m дуж обала акумулације мерено у хоризонталној пројекцији од спољне

границе зоне I, што је око 11,13 km² и обухвата део катастарских општина: Селова, Пачарађа, Мерћез, Певаштица, Магово, Жалица, Луково, Љутова и Игриште.

- Зона III санитарне заштите обухвата сав преостали простор унутар слива акумулације, од спољне ивице зоне II санитарне заштите до границе слива.

Изменама и допунама Просторног плана утврдиће се простор јавне намене за брану и акумулацију „Селова“. У погледу планиране *намене површина* ће се одредити водно земљиште у оквиру зоне I санитарне заштите акумулације (у односу на когу максималне количине воде у акумулацији - КМУ), док ће се у преосталом делу слива водоизворишта задржати постојећи однос у наменама. У случају преклапања зона санитарне заштите акумулације „Селова“ и зона заштите и резервисања простора, установљених за посебне намене по другим различитим основама, примењиваће се строжији режим заштите и коришћења простора.

Површине које се потапају због формирања акумулационог језера, све оне испод КМУ=524,5 m н.в., санитарно ће се уредити што подразумева уклањање свих објеката, вегетационог покривача, чишћење терена, скидање хумуса и затрпавање и дезинфекцију нужника.

У зони I акумулације, дефинисаће се земљиште јавне намене и успоставиће се режим строгог санитарног надзора. За површине у овој зони биће дати елементи детаљне регулационе разраде у склопу овог Просторног плана. У зони I акумулације ће се примењивати режими заштите уређења и коришћења простора који забрањују изградњу објеката и постројења који нису у функцији водопривреде, чувања и одржавања објеката бране и акумулације. Током израде Нацрта размотриће се услови за уређење приобаља за потребе рекреативног коришћења акумулације, уз претходно прибављање мишљења надлежних министарстава (водни услови), односно јавног водопривредног предузећа и управљача водоводног система, у координацији са осталим корисницима акумулације (надлежним органом јединице локалне самоуправе и др.).

На простору зоне II акумулације, успоставиће се режим контролисаног коришћења простора и сталног санитарног надзора са забраном изградње објеката и обављања активности која угрожавају здравствену исправност воде на изворишту.

У зони III акумулације, успоставиће се режим контролисане изградње и коришћења простора који обезбеђује заштиту квалитета вода и здравствену исправност воде изворишта. Ове мере подразумевају појачану санитацију.

Поред изворишта водоснабдевања, на деловима обухваћеног подручја, као и непосредног окружења, планским документима вишег реда, другим плановима подручја посебне намене, односно планским документима општина Куршумлија и Брус успостављене су или су у плану активности које имају карактер посебне намене, као што су: заштита природних вредности и културних добара, коридора инфраструктуре, других изворишта водоснабдевања, туристичка валоризација и развој и уређење насеља и др.

Основне концепцијске поставке и опредељења заштите, уређења и одрживог развоја планског подручја биће:

- Заштита слива изворишта „Селова“ успостављањем и поштовањем режима зона I, II и III степена санитарне заштите изворишта, очувањем и унапређењем квалитета вода Топлице. Приоритет је санитација насеља и успостављање ефикасније контроле заштите, коришћења и изградње простора у зонама санитарне заштите, уз обезбеђење институционално-организационе подршке и умрежавање свих релевантних актера, чиме се обезбеђује јавни интерес заштите вода и омогућава развој локалних заједница;
- Заштита и резервација простора за формирање акумулације „Селова“ са планским смерницама за даљу разраду и израду техничке документације;
- Заштита природних вредности и добара очувањем заштићених и строго заштићених врста дивље флоре и фауне, феномена геонаслеђа и кључних обележја предела, уз одрживи развој туризма;
- Привредни развој планског подручја и непосредног окружења оствариваће се подржавањем привредних активности у делатностима комплементарним заштити изворишта и природних вредности. Приоритет има развој водопривреде, а потом њој комплементарних делатности: одрживог туризма, органске пољопривреде, шумарства и услуга;

- Туризам ће представљати алтернативну делатност и вид компензације локалном становништву за различита ограничења у развоју који намећу режими заштите изворишта и природног наслеђа и ресурса. Одређени видови туризма (еко, етно, рурални, спортско-рекреативни и др., као и манифестације у непосредном окружењу) ће активирати развој комплементарних активности и структура (посебно у производњи органске хране, аутентичних етно-производа, традиционалних заната, јавних служби, инфраструктуре и др.) и подржати заштиту и презентацију природних и културних вредности;
- Виши квалитет доступности и интегрисаности подручја плана са окружењем оствариће се осавремењавањем, рехабилитацијом и изградњом појединих деоница државних путева другог реда, као и локалне мреже путева, уређење бициклистичких, пешачких, планинарских, излетничких и риболовних стаза. Посебан значај имаће комунално опремање и уређење насеља као и унапређење енергетске и комуникационе инфраструктуре.

Заштита изворишта намењеног водоснабдевању изазива одређене *конфликте у простору*, те је један од основних задатака измена и допуна Просторног плана обезбеђење решења за интегрални развој, коришћење и уређење подручја посебне намене, односно релативизација и усаглашавање конфликтних интереса водопривреде и других корисника простора.

Полазишта за релативизацију испољених и потенцијалних *конфликтних интереса* између посебних намена и других функција у простору од интереса за развој локалних заједница су:

- обезбеђење одговарајућих компензација локалном становништву на име ограничења у производњи насталих успостављањем режима заштите изворишта, спровођење мера заштите простора и изворишта вода и реализације нових развојних еколошки прихватљивих активности, са непосредном материјалном подршком, у оквиру инвестиционих и експлоатационих трошкова изворишта;
- забрана изградње нових објеката који нису у функцији водопривреде у зони I, а у зони II забрана изградње објеката који угрожавају здравствену исправност воде на изворишту, као и утврђивање и поштовање услова и правила изградње и реконструкције објеката у складу са режимима заштите;
- плански развој туризма и алтернативне сеоске економије, усклађених са режимима заштите изворишта и природе, едукација и информисање локалног становништва и посетилаца о вредностима и циљевима заштите изворишта и одрживог развоја подручја;
- унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености и уређење грађевинског земљишта у насељима и зонама планираним за потенцијални развој (у зони III акумулације); и
- обезбеђење могућности коришћење вишка вода за потребе развоја привреде.

Реализација акумулације „Селова“ захтеваће: дефинисање зона и режима непосредне заштите, експропријацију и регулисање власничких односа. Измене и допуне Просторног плана ће садржати *детаљну регулациону разраду* за зону I санитарне заштите изворишта водоснабдевања око акумулационог језера (у односу на КМУ) са браном и прибранским комплексом, као земљишта јавне намене. Детаљном регулационом разрадом ће се дефинисати правила уређења и грађења која се односе на водопривредне објекте, пратећу инфраструктуру, као и њихово санитарно техничко обезбеђење, за зону I заштите изворишта водоснабдевања акумулације „Селова“: утврђивање локације депоније за одлагање хумусног материјала добијеног чишћењем басена будуће акумулације; и дефинисање приступне и сервисне саобраћајнице у зони непосредне акумулације.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Реализација планских решења и пропозиција омогућиће: континуално поуздано снабдевање водом становништва у градовима Нишу и Прокупљу и општинама Куршумлија, Житорађа, Меровина и Блаци, растуће потребе привреде за водом, као и потенцијално других општина и градова у оквиру регионалног система; спречавање могућих проблема у водоснабдевању; заштиту и очување квалитета воде у језеру; као и заштиту од поплава и унапређење могућности наводњавања пољопривредних површина.

Доношењем измена и допуна Просторног плана обезбедиће се: услови за реализацију бране и акумулације, заштиту и уређење сливног подручја акумулације „Селова“; унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености; унапређење квалитета живљења локалног становништва стимулацијом постојећих и развојем нових делатности (у првом реду еколошких видова туризма и алтернативне сеоске економије); обезбеђење услова за развој модела компензације локалним заједницама услед ограничења насталих спровођењем прописаних режима заштите изворишта водоснабдевања; обезбеђење услова за развој привреде; задовољење рекреативних, спортских и културолошких потреба становништва и туриста; уређење грађевинског земљишта у насељима и зонама планираним за развој спортско-рекреативних активности; и смернице за институционално-организациону и управно-контролну подршку коришћењу и заштити изворишта.

Графички прилог: Посебна намена простора, у размери 1:50000.

ЈП Завод за урбанизам Ниш

Институт за архитектуру и урбанизам Србије

В.Д. Директора

Директор

Милан Милојевић, маст. инж. саоб.

др Саша Милијић, научни саветник

